
Vull ser ballarí.
Vull ser bombera.
I si eduquem sense sexisme?.

[ED]
BUILDING
CÀPSULES EDUCATIVES

La Ràpita

Dijous 17 de març 2022

Guia de famílies a famílies: i si eduquem sense sexisme?. Síntesi de la recerca: *Estereotips de gènere i estratègies familiars de resistència a les normes: la creativitat de mares i pares per a una educació no sexista*. Diputació de Barcelona.
Autora: Alice Van den Bogaert.

Què és el sexisme?

Sistema social i cultural que es basa en la valoració de les persones segons el sexe.

Es fonamenta en una cultura que diferencia els sexes i els jerarquitzava, i amb això discrimina negativament les nenes i les dones.

Les conductes sexistes són difícils de detectar perquè, encara ara, estan molt arrelades en la societat i es produeixen «d'una manera natural» en la vida quotidiana.

Evidenciar-les i treballar per erradicar-les no és fàcil.

El primer pas en aquesta tasca és la identificació.

El paper de les famílies.

El sexisme es construeix en la primera infància, amb components bàsicament emocionals.

Les famílies són un element clau en el treball sobre el sexisme, la reflexió i la transformació.

Moltes famílies consideren que, encara avui dia, hi ha sexisme a la nostra societat.

Per on comencem?

Un dels punts fonamentals del sexisme rau en:

- les emocions.
- la repressió de les emocions.

Aquesta educació emocional diferenciada és un dels factors que permet el manteniment del sexisme com a estructura social.

Funciona d'una manera subtil per assegurar la perpetuació dels rols de gènere, amb totes les conseqüències que comporta en:

- la construcció de la persona,
- la confiança en si mateixa,
- l'autoestima,
- l'assertivitat.

Algunes idees:

- En el nucli del sexisme hi ha les emocions que aprenem des que som infants.
- Les mostres de cultura sexista no són detalls superficials.
- El sexisme és cosa de totes i de tots.

Per què els nens i les nenes es comporten de manera diferent?

Per què tenen gustos diferents?

És natural o és un fet construït per la societat?

Les criatures no aprenen a «ser nen» o «ser nena» d'una manera directa, sinó que ho aprenen a través de milers de petites coses, discretes, pràctiques, sovint no verbals.

Aquest aprenentatge és molt ràpid els gustos no són innats, sinó que són respostes als missatges subtils de la família i la societat.

Però no és un aprenentatge passiu; les criatures són actives en aquest procés: seleccionen, s'apropien, transformen o eviten les restriccions socials, les normes, les regles.

Recordem que les criatures són veritables esponges.

Es un procés complex i de doble sentit:

- Quan les característiques s'ajusten al que s'espera de l'infant són rebudes positivament,
- En canvi, les actituds que s'aparten de les normes implícites topen amb l'oposició –visible o discreta, conscient o inconscient– de l'entorn, d'una manera més o menys subtil però molt persistent, i aleshores són reprimides, són poc desenvolupades o, per contra, generen un conflicte constant entre la criatura i la família.

Una manera de reprimir durament la criatura és fer-li creure que ha de canviar, que si no canvia no se l'estimarà, que causarà problemes a la família,

I aquestes són amenaces molt potents.

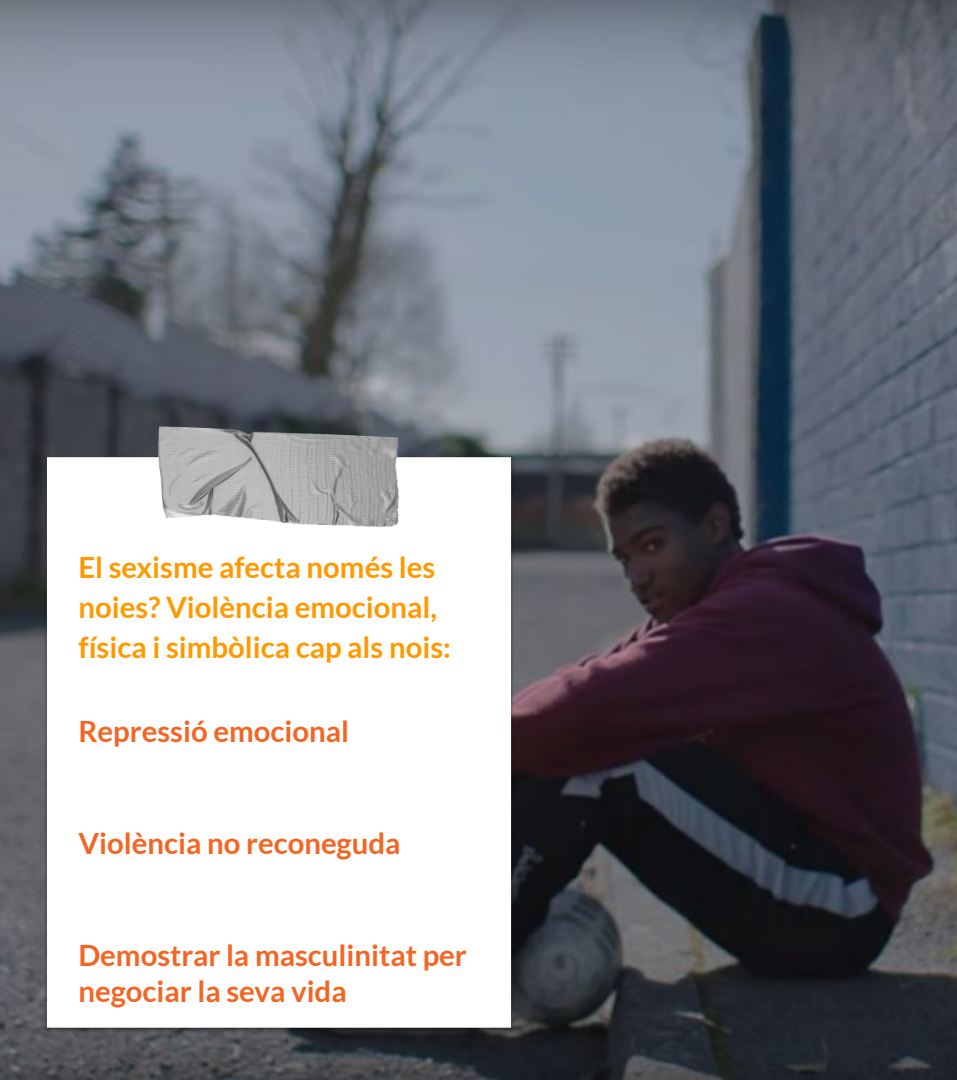

1. Com construïm les socialitzacions del gènere?

Què sabem sobre la socialització de gènere?

La socialització de gènere inclou els processos a través dels quals els individus aprenen a comportar-se segons el seu sexe, aprenen a sentir i a pensar segons les normes culturals i socials, aprenen també a veure el món a través del prisma de la diferència entre sexes. Així, aprenen a interpretar, classificar, diferenciar i comparar no tan sols els individus segons el seu sexe, sinó també tota la resta de l'entorn (les actituds, les emocions, els objectes, la roba, les joguines, els gestos, els esports, les feines, els espais, etc.) en una jerarquia social i simbòlica entre «masculí» i «femení».

El sexisme afecta només les noies? Violència emocional, física i simbòlica cap als nois:

Repressió emocional

Violència no reconeguda

Demostrar la masculinitat per negociar la seva vida

El que és invisible marca molt

Comentaris «innocents».

Quins comentaris innocents creieu què fem a les nenes? I als nens? Parlem-ne!

Les expectatives.

Quines expectatives tenim sobre el comportament del nen o de la nena? Parlem-ne!

Els estereotips.

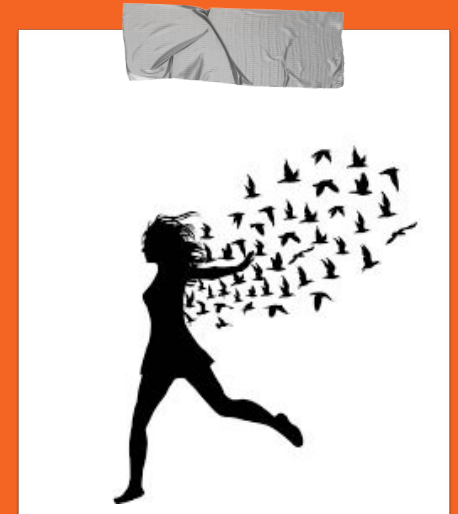
Les emocions, centrals en la coeducació.

Gestionen diferentment les emocions segons el sexe de la criatura?

2. Què ens bloqueja? Per què no aconseguim avançar?

Creences, pors i límits.

- Creure que tot és superficial, només detalls.
- **Creences.** Les explicacions naturals o les explicacions particularistes. Normal. És només una etapa. Complementarietat. Comparació amb altres cultures.
- **Límits interns.** Transgressió de gènere. La mirada de les altres persones. El sentiment de culpa. Les criatures i el nostre mirall. La nostra sexualitat. Rols, privilegis i confort. Educar amb desigualtat, pel seu bé?. Entre els nostres ideals i l'alegria infantil. El respecte i el paradigma de la no intervenció.

3. Què podem fer famílies i professionals?

1. PARLAR-NE

REFORÇAR LES BASES: dins de la família, no tan sols hem de vigilar els rols, sinó també els aspectes emocionals, els valors que transmetem, les emocions que acceptem o que reprimim i l'expressió dels sentiments.

CONFIANÇA, SEGURETAT, ASSERTIVITAT: podem reforçar la confiança, la seguretat en un mateix i l'assertivitat

REFORÇAR EL VINCLE: com més dèbil és el vincle més desitgen criatures el vincle amb un altre grup

SOCIALITZAR SENSE DEIXAR QUE SE SEPARIN.

2. EL COS

La roba que els posem. Quina és la diferència entre la roba que posem als nostres fills i a les nostres filles? És còmoda de la mateixa manera? Deixa fer tots els moviments? Implica una obligació implícita de no embrutar-se? Quins missatges porten les samarretes?

Els comentaris que limiten. «No corris, que cauràs!», «No t'enfilis als arbres, que et faràs mal», «Ai, nena, no t'asseguis a terra que t'embrutaràs» o «Deixa això, que pesa massa per a tu».

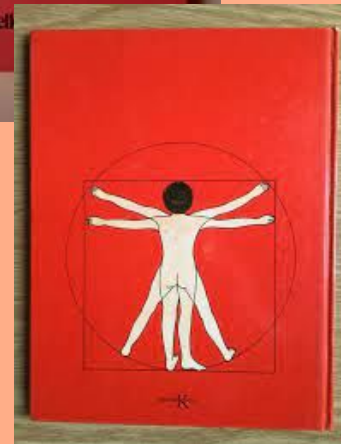
La força del cos. Animar les criatures a sentir la seva força física participant a les obres de casa, portant objectes pesats, fent esport, jugant a lluitar, les ajuda a tenir confiança en si mateixes. Quins esports escollim pels nens i nenes? Què passa si un nen no vol fer esport i si una nena no vol?

Animem als nens més tranquils a ser més dinàmics i a les nenes enèrgiques a tranquilitzar-se?

La tendresa del cos. Contactem igualment corporalment amb nois i noies?

La relació amb el cos de l'altre: ensenyar els límits. Treballar els límits, entre altres els límits corporals, és una feina imprescindible que hem de fer. Les criatures han d'aprendre a respectar els límits dels altres, i aprendre a posar els seus amb fermesa. Parlem de les pessigolles i els petons.

3. LLENGUATGE I DISCURS

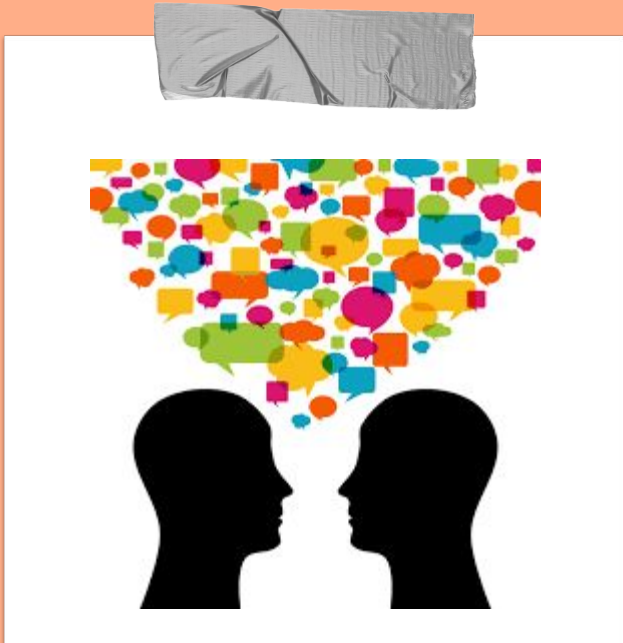
No necessitem una situació perfecta a casa per poder treballar segons quins aspectes, perquè les contradiccions en les famílies, o entre el discurs i els rols, o entre la família i l'entorn, no són elements negatius, sinó ben al contrari.

Explicar i transmetre exemples familiars.

Treballar el llenguatge. “Ell ajuda a casa” o “Ell m’ajuda a casa”

Contrarestar els estereotips i les normes. «Els ulls blaus no poden jugar a futbol i els ulls marrons no poden portar vestits». D'aquesta manera les criatures s'adonen, a través del joc i del riure, de l'absurditat dels estereotips i de certes normes, i aprenen a qüestionar-ne d'altres. **El sentit de l'humor és molt important.**

Parlar amb les criatures. El sexisme és una actitud fortament invisibilitzada i a la vegada present a tot arreu i, per tant, interioritzada.

4. IMAGINACIÓ

- Juguines i disfresses.
- Contes.
- Audiovisuals.
- Art.

ESCOLLIR LES JOGUINES NO ÉS UN JOC

1

EL JOC ÉS L'ACTIVITAT PRINCIPAL DELS INFANTS PER DESENVOLUPAR-SE I APRENDRE:

Està a les nostres mans promoure un joc lliure, que fomenti el seu desenvolupament i els seus talents sense distinció de gènere. No oblidem que no hi ha joguines de nens o de nenes, sinó una societat que ens encasella i estereotipa el nostre fer i ser.

I si no vull ser una princesa? i si vull ser pilot?

2

NO HI HA COLOR DE NENS O NENES:

Només etiquetes socials que limiten la creativitat. Triem els colors, no deixem que ells ens triïn.

No tens por que el teu fill jugui amb ninos i es converteixi ...en un BON PARE?

3

ORIENTANT EN UNA BONA ELECCIÓ DE JOGUINES TAMBÉ ESTÀS EDUCANT:

És inevitable que rebim els impactes publicitaris del Nadal, així que una bona opció és revisar amb ells/es els catàlegs de joguines i els anuncis de TV i debatre'ls en família per fomentar, ja des de la infància, el seu esperit crític.

4

DONEM VALOR A LES JOGUINES QUE REUNEIXEN NENES I NENS COOPERANT I COMPARTINT TANT ESPAIS PÚBLICS COM DOMÈSTICS:

Éls hi ensenyaràs a construir un món més lliure i igualitari. Promovem des de la infància la conciliació!

5

BUSQUEM JOCS I JOGUINES QUE AFAVOREIXIN EL DESENVOLUPAMENT D'EMOCIONS I SENTIMENTS:

Tant en ells com en elles.

Per què la majoria de ninos són de color rosa? Per què els ninots d'acció són personatges masculins? És que a les nenes no els poden agradar els cotxes? i als nens pintar-se la cara?

6

NO ELS LIMITEM EN AQUESTES DUES CATEGORIES, HI HA MOLTES MANERES DE SER I EXPRESSAR-SE:

Optem per joguines que ajudin a promoure totes les capacitats i habilitats personals, possibilitant tant jocs tranquils com els que requereixen d'activitat física

Enginyera o model? No limitis el seu joc, no limitis el seu futur!

7

EVITEM JOGUINES, JOCS I VIDEOJOCOS VIOLENTS :

Per educar en la pau, eduquem els nostres infants per resoldre els problemes de manera positiva, constructiva i creativa.

8

A VEGADES LA PUBLICITAT MOSTRA IMATGES I VALORS DIFERENTS ALS QUE VOLEM ENSENYAR-LOS.

És important escoltar els infants, no s'han d'ignorar les seves peticions, però tampoc dir que sí a tot.

9

COMPTE AMB LA IMATGE QUE ALGUNES NINES DONEN DEL COS DE LA DONA.

Sovint, tenen dimensions irrealis i poden transmetre una idea equivocada sobre el que és el cos de dona. Cuidem l'autoestima i la salut de les nostres filles.

Quan jugo a comprar, cuinar i planxar, desenvolupo habilitats per a la vida quotidiana.

10

NO HO OBLIDEM: MENYS ÉS MÉS!

No cal omplir de joguines els armaris, ja que per jugar, aprendre i passar-ho bé es necessita espai per fer-ho i bona companyia. Fomentem en el seu joc valors positius com la cooperació, la solidaritat, la creativitat, l'amistat, la descoberta, el moviment, l'estima per la natura, el consum responsable, etc. Gaudiran més jugant amb vosaltres a qualsevol cosa que sols a mil joguines.

Quan jugo amb altres nens i nenes, aprenc a compartir i relacionar-me de manera igualitària

5. L'ESPAI

El pati de l'escola.

Les aules de l'escola.

L'espai en família.

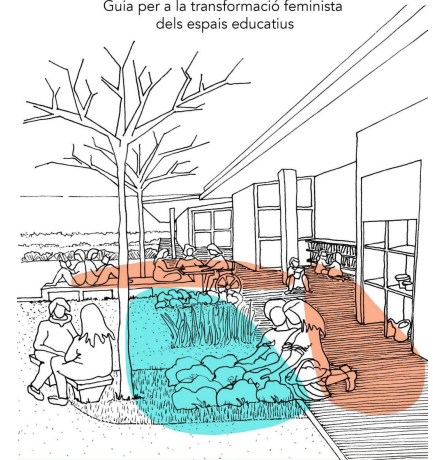
Articles:

[El patio un espacio de aprendizaje para todos.](#)
[Patios escolares](#)

PATIS COEDUCATIUS

Guia per a la transformació feminista
dels espais educatius

Col·lectiu Punt 6 i Coeducació

21 Juny, Dia Internacional de l'Educació No Sexista

DECÀLEG

PER A EDUCAR EN IGUALTAT

1 PERSONES ADULTES COM A MODEL A SEGUIR

Les persones adultes som models educatius per als nens i nenes. Per això són molt importants les nostres actituds, misatges, i no fer servir micromasclismes, prejudicis, qualificatius sexistes (plores com una nena, aquest jugaroi és de nens...).

2 FOMENTA LA CORRESPONSABILITAT

Reparteix les feines de casa de forma equitativa i fomenta la idea que són responsabilitat de tots els membres de la família per igual.

2

3 AFAVOREIX JOCS I JUGAROIS LLIURES DE GÈNERE

Fomenta que els infants puguin jugar lliurement afavorint jugarois que no representin rols de gènere. Si juguen a joc simbòlic (cuines, nadons, ferramentes...) és positiu que en tenguin de tots dos (dels que tradicionalment han estat estereotipats per a nens i per a nenes).

4 EDUCA LES EMOCIONS I VALORS

És important que aprenguin a entendre, detectar i expressar els sentiments i emocions. Ajuda'ls a aprendre maneres no violentes d'expressar els sentiments i resoldre els conflictes.

4

LLENGUATGE NO SEXISTA

Fomenta l'ús d'un llenguatge inclusiu: els infants, el metge i la metgessa, l'alumnat, els amics i amigues. El llenguatge inclusiu visibilitza els dos gèneres i es percep que ell i ella tenen el mateix valor sense cap distinció.

5

6

RESPECTA LA PRÀCTICA D'ESPORTS I ACTIVITATS QUE AGRADIN ALS TEUS FILLS I FILLES

No condicionis les seues expectatives ni obliguis a practicar un esport o activitat que no desitgen. Els esports, activitats, professions, colors, no són d'homes i de dones, deixa que triïn lliurement.

7

AFAVOREIX EL DESCOBRIMENT DE REFERENTS D'HOMES I DONES SIGNIFICATIUS I VISIBILITZA EL PAPER DE LES DONES AL LLARG DE LA HISTÒRIA

Els infants han de tenir referents masculins i femenins forts, valents/es, responsables, treballadors/es, inventors/es, artistes... Tradicionalment els llibres han invisibilitzat el paper de dones rellevants al llarg de la història.

PROMOU VALORS DE RESPECTE I TOLERÀNCIA

Educa amb valors de respecte i tolerància cap a les persones i cap a la diversitat. Aprendre a respectar des de la infància afavoreix la prevenció de qualsevol tipus de violència.

8

9

SUPERVISA ELS CONTINGUTS (TV, INTERNET, VIDEOJOCs...)

La percepció de la realitat es configura amb el que escoltam, llegim, veim... Alguns missatges publicitaris, lletres de cançons, sèries, transmeten estereotips i rols de gènere. Els pares i mares hem de supervisar que els continguts siguin adients a la seua edat i transmetin missatges positius.

EDUCA EN LA SEXUALITAT I EN LES RELACIONS IGUALITÀRIES RESPONSABLES

Fomenta actituds i valors necessaris per a establir unes relacions afectives i sexuals respectuoses i igualitàries.

10

